TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 26 d.*

„Bendrovių teisė — Įsisteigimo laisvė — Vienuoliktoji direktyva 89/666/EEB — Apskaitos dokumentų atskleidimas — Kitoje valstybėje narėje įsteigtas kapitalo bendrovės filialas — Piniginė bauda už neatskleidimą per numatytą terminą — Teisė į veiksmingą teisminę apsaugą — Teisės į gynybą paisymo principas — Tinkama, veiksminga, proporcinga ir atgrasanti nuobauda“

Byloje C-418/11

dėl *Oberlandesgericht Innsbruck* (Austrija) 2011 m. liepos 29 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. rugpjūčio 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Texdata Software GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, U. Lõhmus (pranešėjas), M. Safjan ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. lapkričio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Texdata Software GmbH*, atstovaujamos advokatų N. Arnold ir T. Raubal,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer ir F. Koppensteiner,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Ossowski,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun ir K.-P. Wojcik,

susipažinęs su 2013 m. sausio 31 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

1 Prašymu priimti prejudicinį sprendimą prašoma išaiškinti ESS 6 straipsnio 1 ir 3 dalis, SESV 49 ir 54 straipsnius, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 ir 50 straipsnius, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 2 dalį, 1968 m. kovo 9 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo (OL L 65, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 3; toliau – Pirmoji direktyva) 6 straipsnį, 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtosios Tarybos direktyvos 78/660/EEB, grindžiamos Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių (OL L 222, p. 11; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 21), iš dalies pakeistos 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/49/EB (OL L 164, p. 42, toliau – Ketvirtoji direktyva), 60a straipsnį ir 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl konsoliduotos atskaitomybės (OL L 193, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 258; toliau – Septintoji direktyva) 38 straipsnio 6 dalį.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Texdata Software GmbH* (toliau – *Texdata*) skundą, kuriuo ginčijamos *Landesgericht Innsbruck* (Insbruko pirmosios instancijos teismas) jai paskirtos baudos už pareigos pateikti metinę finansinę atskaitomybę šiam teismui, tvarkančiam bendrovių registrą, neįvykdymą.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 EŽTK 6 straipsnio „Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per kuo trumpiausią laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Teismo sprendimas paskelbiamas viešai, tačiau demokratinėje visuomenėje moralės, viešosios tvarkos ar valstybės saugumo interesais spaudos atstovams ar visuomenei gali būti neleidžiama dalyvauti per visą procesą ar jo dalį, kai tai reikalinga dėl nepilnamečių ar bylos šalių privataus gyvenimo apsaugos, arba tiek, kiek, teismo nuomone, yra būtina dėl ypatingų aplinkybių, dėl kurių viešumas pakenktų teisingumo interesams.

2. Kiekvienas nusikaltimo padarymu kaltinamas asmuo laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.“

Sąjungos teisė

Pirmoji direktyva ir Direktyva 2009/101/EB

4 Pirmoji direktyva panaikinta 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/101/EB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės reikalauja iš Sutarties 48 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių siekiant apsaugoti narių ir trečiųjų asmenų interesus, koordinavimo, siekiant suvienodinti tokias apsaugos priemones (OL L 258, p. 11); panaikinimas įsigaliojo 2009 m. spalio 21 d.

5 Direktyvos 2009/101 2 straipsnio f punkte numatyta, kad valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytos bendrovės būtinai atskleistų bent kiekvienų finansinių metų apskaitos dokumentus, kuriuos reikalaujama paskelbti laikantis, be kita ko, Ketvirtosios ir Septintosios direktyvų.

6 Nurodytos direktyvos 7 straipsnio a punkte, suformuluotame taip pat kaip Pirmosios direktyvos 6 straipsnio a punktas, nustatyta, kad valstybės narės numato atitinkamas nuobaudas bent tokiais atvejais, kai neatskleidžiami apskaitos dokumentai, kaip reikalaujama Direktyvos 2009/101 2 straipsnio f punkte.

Ketvirtoji direktyva

7 Pagal Ketvirtosios direktyvos 47 straipsnį tinkamai patvirtinta metinė atskaitomybė ir metinis pranešimas kartu su už atskaitomybės auditą atsakingo asmens išvada viešai skelbiami kiekvienos valstybės narės įstatymų nustatyta tvarka, laikantis Pirmosios direktyvos 3 straipsnio nuostatų.

8 Ketvirtosios direktyvos 60a straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato sankcijas, kurias galima taikyti už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, kad jos būtų vykdomos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

Vienuoliktoji direktyva 89/666/EEB

9 1989 m. gruodžio 21 d. Vienuoliktoji Tarybos direktyva 89/666/EEB dėl atskleidimo reikalavimų filialams, įsteigtiems valstybėse narėse tam tikrų tipų bendrovių, kurioms taikomi kitos valstybės įstatymai (OL L 395, p. 36; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 100; toliau – Vienuoliktoji direktyva), taikoma kapitalo bendrovių filialams. Remiantis jos pirma, ketvirta ir devinta konstatuojamosiomis dalimis:

„<...> tam, kad būtų palengvintas bendrovių steigimo laisvės įgyvendinimas, numatytas Sutarties 58 straipsnyje, 54 straipsnio 3 dalies g punktas ir bendroji programa dėl steigimo laisvės apribojimų panaikinimo reikalauja, kad valstybėse narėse įsteigtoms bendrovėms ir firmoms reikalinga apsauga būtų koordinuojama siekiant apsaugoti bendrovių narių ir kitų asmenų interesus;

<...>

<...> filialų atžvilgiu dėl koordinavimo stokos, ypač kiek tai susiję su atskleidimu, apsaugant akcininkus ir trečiuosius asmenis atsiranda tam tikrų skirtumų tarp bendrovių, kurios veikia kitose valstybėse narėse steigdamos savo filialus, ir tų, kurios veikia steigdamos dukterines bendroves;

<...>

<...> nacionalinės nuostatos dėl filialų atskaitomybės dokumentų atskleidimo negali būti ilgiau grindžiamos nacionalinės teisės normomis dėl bendrovių atskaitomybės dokumentų sudarymo, audito ir atskleidimo koordinavimo; [nacionalinės nuostatos dėl filialų atskaitomybės dokumentų atskleidimo neteko pagrindo po to, kai buvo suderintos nacionalinės teisės normos dėl bendrovių atskaitomybės dokumentų sudarymo, audito ir atskleidimo] <...> atitinkamai yra pakankama filialo registre atskleisti audituotus ir atskleistus bendrovės apskaitos dokumentus“.

10 Vienuoliktosios direktyvos 1 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Dokumentai ir duomenys, susiję su filialu, kurį kitoje valstybėje narėje steigia bendrovė, kurios veiklą reglamentuoja kitos valstybės narės įstatymai ir kuriai taikoma [Pirmoji direktyva], atskleidžiami pagal tos valstybės narės, kurioje yra filialas, įstatymus laikantis šios direktyvos 3 straipsnio.

2. Jei atskleidimo reikalavimai filialui ir bendrovei skiriasi, atskleidimo reikalavimai filialui yra viršesni, kiek tai susiję su filialo vykdomais sandoriais.“

11 Remiantis Vienuoliktosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies g punktu ir 3 straipsniu, privalomas atskleidimas, nurodytas 1 straipsnyje, apima tik bendrovės atskaitomybės dokumentus, kurie yra sudaryti, audituoti ir atskleisti pagal valstybės narės įstatymus, kuriais vadovaujasi bendrovė, remiantis, be kita ko, Ketvirtąja ir Septintąja direktyvomis.

12 Šios direktyvos 12 straipsnyje nustatyta, kad „valstybės narės numato atitinkamas nuobaudas už dokumentų ir duomenų, nurodytų 1, 2, 3 <...> straipsniuose, neatskleidimą <...>“

Austrijos teisė

13 Pagal Austrijos bendrovių teisės kodekso (*Unternehmensgesetzbuch*, *dRBl* 219/1897; toliau – UGB) redakcijos, taikomos pagrindinėje byloje, 277 straipsnio 1 dalį kapitalo bendrovės teisėti atstovai turi pateikti bendrovės buveinės vietos teismui, atsakingam už bendrovių registro tvarkymą, metinę finansinę atskaitomybę, veiklos ataskaitą ir prireikus valdymo ataskaitą po jų aptarimo visuotiniame susirinkime ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per devynis mėnesius nuo metinio balanso sudarymo dienos kartu su žyma apie patvirtinimą, atsisakymą patvirtinti ar pastabomis.

14 UGB 280a straipsnyje „Užsienio kapitalo bendrovių filialų dokumentų atskleidimas“ numatyta, kad užsienio kapitalo bendrovių filialų atstovai turi atskleisti vokiečių kalba, kaip numatyta UGB 277, 281 ir 282 straipsniuose, apskaitos dokumentus, kurie buvo sudaryti, audituoti ir atskleisti pagal bendrovės pagrindinei buveinei taikytiną teisę.

15 UGB 283 straipsnis „Baudos“, iš dalies pakeistas 2011 m. biudžetą lydinčiu įstatymu (*Budgetbegleitgesetz*, *BGBl* I 111/2010, toliau – BBG), suformuluotas taip:

„1. Nepažeisdami bendrųjų prekybos teisės nuostatų, valdybos nariai arba likvidatoriai nustatytais terminais turi laikytis <...> 277–280 straipsnių, priežiūros tarybos nariai turi laikytis 270 straipsnio, o užsienio kapitalo bendrovės filialui atstovauti įgalioti asmenys turi laikytis UGB 280a straipsnio, nes priešingu atveju teismas gali skirti baudą nuo 700 iki 3 600 eurų. Ši bauda turi būti skiriama pasibaigus atskleidimo terminui ir turi būti pakartotinai skiriama kas du mėnesius, kol minėti organai įvykdys savo pareigas.

2. Jei 1 dalyje numatyti dokumentai neatskleisti iki paskutinės nustatyto termino dienos ir jei teismas jų negavo dieną prieš nutarimo skirti baudą priėmimą, nutarimu skiriama 700 eurų bauda neatliekant jokių kitų išankstinių procesinių veiksmų. Bauda gali būti neskiriama, jei 1 dalyje nurodytas organas atskleidimo pareigos akivaizdžiai negalėjo įvykdyti laiku dėl nenumatyto arba neišvengiamo įvykio. Tokiu atveju nutarimo priėmimas gali būti atidedamas maksimaliam keturių savaičių laikotarpiui nuo kliūties atskleisti išnykimo, jei dokumentai negaunami anksčiau. Apie nutarimus skirti baudą pranešama kaip apie ieškinius. Suinteresuotasis organas gali per keturiolika dienų apskųsti nutarimą skirti baudą; jei skundas nepaduodamas, nutarimas tampa galutinis. Skunde turi būti nurodytos 1 dalyje numatytų pareigų neįvykdymą pateisinančios priežastys. Praleistas terminas gali būti atnaujinamas. <...> Jei skundas pavėluotas arba nepagrįstas, jis atmetamas nutartimi.

3. Laiku pateikus motyvuotą skundą dėl nutarimo skirti baudą, šis nutarimas netaikomas. Tokiu atveju dėl baudos skyrimo sprendžiama įprasta tvarka priimant nutartį. Jei nėra pagrindo nutraukti bylą, be išankstinio įspėjimo gali būti skiriama nuo 700 iki 3 600 eurų bauda. Suinteresuotasis valdymo organas turi galimybę apskųsti baudos skyrimą per įprastą procesą <...>.

4. Tuo atveju, jei apskaitos dokumentai neatskleidžiami per du mėnesius nuo paskutinės nustatyto termino dienos, skiriama dar viena 700 eurų bauda. Taip daroma kas du mėnesius, jei ir toliau nevykdoma atskleidimo pareiga. Apskundus baudos skyrimą, nutarimas ją skirti skelbiamas viešai.

<...>

6. Baudos turi būti sumokėtos ir tuo atveju, jei nubausti asmenys įvykdo savo pareigą arba jos įvykdymas nebeįmanomas.

7. Pareigos, tenkančios teisėtiems atstovams pagal <...> 277–280a straipsnius, taikomos ir bendrovei. Jei bendrovė šių pareigų neįvykdo per savo organus, taip pat ir jai turi būti skiriama bauda, pagal analogiją taikant 1–6 dalis.“

16 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad, remiantis pereinamojo laikotarpio nuostatomis, kuriomis UGB 283 straipsnis išdėstomas nauja redakcija, šis straipsnis, iš dalies pakeistas BBG, įsigaliojo 2011 m. sausio 1 d. ir galėjo būti taikomas tik po šios datos padarytiems pažeidimams. Vis dėlto iš vyriausybės pastabų, pridėtų prie BBG projekto, matyti, kad jeigu atskleidimo pareiga neįvykdyta laikotarpiu nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2011 m. vasario 28 d. įskaitytinai, baudos skyrimo procedūra galėjo būti pradėta ne anksčiau kaip 2011 m. kovo 1 d., o bauda galėjo būti paskirta tik nutarimu.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

17 Vokietijoje įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė *Texdata* verčiasi programinės įrangos prekyba ir kūrimu. Savo veiklą Austrijoje ji vykdo per filialą, kuris nuo 2008 m. kovo 4 d. į Austrijos bendrovių registrą buvo įrašytas kaip kitoje valstybėje narėje įsteigtos bendrovės filialas.

18 Dviem 2011 m. gegužės 5 d. nutarimais *Landesgericht Innsbruck* skyrė minėtai bendrovei dvi baudas po 700 eurų pagal UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnio 2 dalį už 2008 m. gruodžio 31 d. ir 2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų atskaitomybės nepateikimą per nustatytą terminą, kuris pagal pereinamojo laikotarpio nuostatas baigėsi 2011 m. vasario 28 d., t. y. dieną iki nurodytų nutarimų paskelbimo.

19 2011 m. gegužės 23 d. *Texdata* per nustatytą terminą pateikė minėtam teismui du skundus dėl šių nutarimų. Grįsdama skundus ji teigė, pirma, jog kadangi nebuvo išankstinio įspėjimo, UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje numatytos nuobaudos už atskleidimo pareigos pažeidimą skirtos neteisėtai, ir, antra, kad metinė finansinė atskaitomybė buvo laiku atskleista *Amtsgericht Karlsruhe* (Vokietija), kuris yra teritoriniu pagrindu kompetentingas, atsižvelgiant į bendrovės buveinės vietą, ir su ja jau seniai buvo galima susipažinti elektronine forma perdavus pastarojo teismo turimą informaciją.

20 Tą pačią dieną *Texdata* pateikė *Landesgericht Innsbruck* reikiamą metinę finansinę atskaitomybę, o šis įregistravo ją bendrovių registre 2011 m. gegužės 25 ir 26 d.

21 Dviem 2011 m. gegužės 25 d. nutartimis minėtas teismas nutarė: kadangi skundai pateikti per nustatytą terminą, 2011 m. gegužės 5 d. priimti nutarimai netaikomi. Tačiau, atsižvelgdamas į tai, kad nagrinėjama metinė finansinė atskaitomybė pateikta pasibaigus nustatytam terminui, šis teismas per įprastą procesą iš naujo skyrė dvi tokio pat dydžio baudas, vadovaudamasis UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnio 3 ir 7 dalimis.

22 Gavęs *Texdata* apeliacinį skundą dėl minėtų nutarčių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suabejojo dėl Austrijoje galiojančios nuobaudų skyrimo tvarkos, iš dalies pakeistos 2011 m., pagal kurią bendrovei, kuri kompetentingam teismui nepateikė metinės finansinės atskaitomybės, nedelsiant skiriama bauda, suderinamumo su Sąjungos teise.

23 Šis teismas pažymi, kad iki 2011 m. reformos buvo nusistovėjusi Austrijos teismų, atsakingų už bendrovių registrų tvarkymą, praktika, pagal kurią praleidus UGB 277 ir 283 straipsniuose numatytą devynių mėnesių terminą pareigą pažeidusi bendrovė buvo neoficialiai įspėjama ir jai buvo nustatomas papildomas keturių savaičių terminas. Jei pasibaigus pastarajam terminui pareiga dar neįvykdyta, siunčiamas antras raginimas nustatytu laiku pateikti visą finansinę atskaitomybę arba įrodyti, kad ši pareiga netaikoma, ir nurodoma, kad neįvykdžius bus skirta bauda. Teismai skirdavo baudas tik jei šis antras raginimas nebuvo vykdomas ir nebuvo nurodoma, kas kliudo įvykdyti atskleidimo pareigą.

24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo šiuos aspektus, kuriuos jis laiko nacionalinės procedūros „struktūriniais trūkumais“: pirma, per griežti formalumai, nes, viena vertus, pavėluotai pateikti ar nemotyvuoti skundai atmetami, o, kita vertus, draudžiama pateikti naujus pagrindus per apeliacinį procesą, išskyrus pateisinamos klaidos atvejį, antra, teismo posėdžio rengimo garantijos nebuvimas, trečia, teisės į gynybą pažeidimas, nes neįmanoma pateikti pastabų iki baudos skyrimo, ketvirta, teisinės kaltumo prezumpcijos taikymas, dėl kurio bendrovei perkeliama įrodinėjimo pareiga, penkta, nepagrįsti naikinamieji terminai ir išankstinio įspėjimo nebuvimas, dėl ko kitoje valstybėje narėje įsteigtoms bendrovėms atsiranda teisinis nesaugumas, šešta, galimybė skirti naujas baudas tolesnio pareigos nevykdymo atveju, nors pradiniai nutarimai skirti baudą dar neįsiteisėjo.

25 Tokiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht Innsbruck* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„Ar pagal galiojančią Sąjungos teisę, ypač:

[a)] SESV 49 ir SESV 54 straipsniuose įtvirtintą įsisteigimo laisvę;

[b)] bendrąjį teisės į veiksmingą teisminę apsaugą principą (veiksmingumo principas) (ESS 6 straipsnio 3 dalis);

[c)] teisės į gynybą užtikrinimo principą, įtvirtintą [Chartijos] 47 straipsnio [antroje pastraipoje] (ESS 6 straipsnio 1 dalis) ir EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje (ESS 6 straipsnio 1 dalis);

[d)] *ne bis in idem* principą, įtvirtintą [Chartijos] 50 straipsnyje, arba

[e)] nuostatas, susijusias su nuobaudomis atskleidimo procedūroje, įtvirtintas [Pirmosios direktyvos] 6 straipsnyje, [Ketvirtosios direktyvos] 60a straipsnyje ir [Septintosios direktyvos] 38 straipsnio 6 dalyje],

draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias praleidus teisės aktuose numatytą devynių mėnesių terminą parengti metinę finansinę atskaitomybę ir ją atskleisti kompetentingam teismui, atsakingam už įmonių registro tvarkymą, reikalaujama, kad šis teismas nedelsdamas skirtų bendrovei ir visiems įgaliotiems jai atstovauti organams minimalią 700 eurų dydžio baudą, darydamas prielaidą, jog bendrovė ir jos organai tyčia neatskleidė šių dokumentų, nebent būtų įrodyta kitaip, ir pagal kurias, jei

kiekvienas tolesnis vėlavimas įvykdyti pareigą tęsiasi du mėnesius, reikalaujama kiekvieną kartą nedelsiant skirti bendrovei ir visiems įgaliotiems jai atstovauti organams papildomas minimalias 700 eurų dydžio baudas, vadovaujantis ta pačia kaltumo prezumpcija,

— prieš tai nesuteikus galimybės pareikšti pastabų dėl pareigos atskleisti buvimo ir galimų jos neįvykdymo motyvų, ypač prieš tai nepatikrinus, ar metinė finansinė atskaitomybė dar nebuvo pateikta pagrindinės buveinės vietos teismui, atsakingam už įmonių registro tvarkymą, ir

— prieš tai nepateikus individualaus raginimo bendrovei ar įgaliotiems jai atstovauti organams įvykdyti pareigą atskleisti?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo

26 Pirma, Austrijos vyriausybė remiasi prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinumu ir nurodo, kad šį prašymą pateikęs teismas netiksliai pristatė pagrindinei bylai taikytinus nacionalinės teisės aktus, todėl mažai tikėtina, kad Teisingumo Teismas galės pateikti naudingą, o ne vien hipotetinį atsakymą į pateiktus klausimus.

27 Be to, anot šios vyriausybės, iš minėto prašymo, visų pirma iš klausimo dėl veiksmingumo principo, matyti, kad Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti nacionalinę teisę. Tačiau tik valstybių narių nacionaliniai teismai turi kompetenciją tikrinti, ar taikytini nacionalinės teisės aktai atitinka ekvivalentiškumo ir veiksmingumo reikalavimus.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką SESV 267 straipsnyje įtvirtinta procedūra yra pagrįsta aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, todėl pastarasis turi teisę pateikti nuomonę tik dėl minėtame straipsnyje nurodytų Sąjungos teisės aktų aiškinimo ir galiojimo. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas negali vertinti nacionalinių nuostatų aiškinimo arba spręsti, ar nacionalinio teismo išaiškinimas yra teisingas (žr., be kita ko, 2007 m. sausio 18 d. Sprendimo *Auroux ir kt.*, C-220/05, Rink. p. I-385, 25 punktą; 2010 m. spalio 7 d. Sprendimo *dos Santos Palhota ir kt.*, C-515/08, Rink. p. I-9133, 18 punktą ir 2010 m. spalio 21 d. Sprendimo *Idryma Typou*, C-81/09, Rink. p. I-10161, 35 punktą).

29 Vadinasi, Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į prašyme priimti prejudicinį sprendimą apibrėžtą faktinį ir teisinį pagrindą, kuriuo paremti prejudiciniai klausimai (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Orfanopoulos ir Oliveri,* C-482/01 ir C-493/01, Rink. p. I-5257, 42 punktas ir 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Angelidaki ir kt.*, C-378/07-C-380/07, Rink. p. I-3071, 48 punktas). Taigi reikia vadovautis prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktu Austrijos teisės aktų aiškinimu, kuris sudarė prielaidas pateikti Teisingumo Teismui klausimą.

30 Dėl argumento, kad Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti nacionalinę teisę, pakanka konstatuoti, jog iš pačios prejudicinio klausimo formuluotės matyti, kad juo prašoma išaiškinti Sąjungos teisės nuostatas ir principus.

31 Antra, Jungtinės Karalystės vyriausybė, nors ir aiškiai nekelia nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo, pažymi, kad kai kurios prejudicinio klausimo dalys nesvarbios sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje dėl to, kad jose nurodomos direktyvos netaikomos nagrinėjamos bylos aplinkybėms, arba dėl to, kad jos susijusios su atvejais, kurių nekilo pagrindinėje byloje.

32 Konkrečiai kalbant, ši vyriausybė teigia, pirma, kad pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos ne Pirmoji ir Septintoji direktyvos, o Vienuoliktoji direktyva, kurios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nemini.

33 Antra, į Austrijos teisės nuostatas dėl galimybės skirti baudas ir bendrovei, ir įgaliotiems jai atstovauti organams, taip pat skirti naujas baudas kas du mėnesius, jei kartojasi pažeidimas, Teisingumo Teismas neturėtų atsižvelgti, nes, atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes, jos netaikomos.

34 Jungtinės Karalystės vyriausybė taip pat abejoja galimybe taikyti 2011 m. sausio 1 d. įsigaliojusius nacionalinės teisės aktus atgaline data pareigos pateikti 2008 m. gruodžio 31 d. ir 2009 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų atskaitomybę pažeidimams.

35 Kalbant apie nurodytų nuostatų svarbą, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad tai, jog nacionalinis teismas formaliai pateikė prejudicinį klausimą, nurodęs tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui išsamaus aiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose (žr., be kita ko, 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Ritter-Coulais*, C-152/03, Rink. p. I-1711, 29 punktą; 2011 m. vasario 10 d. Sprendimo *Vicoplus ir kt.*, C-307/09-C-309/09, Rink. p. I-453, 22 punktą ir 2012 m. kovo 22 d. Sprendimo *Nilaş ir kt.*, C-248/11, 31 punktą). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (žr. 2009 m. spalio 27 d. Sprendimo *ČEZ*, C-115/08, Rink. p. I-10265, 81 punktą ir minėto Sprendimo *Idryma Typou* 31 punktą).

36 Taigi pirmasis Jungtinės Karalystės vyriausybės argumentas negali turėti įtakos prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumui.

37 Kiek tai susiję su hipotetiniais atvejais, pažymėtina, kad šio sprendimo 33 punkte minėtomis nacionalinės teisės nuostatomis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas rėmėsi kaip tik todėl, kad norėjo patikrinti jų atitiktį *ne bis in idem* principui.

38 Pagal minėtą principą niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą priimtu galutiniu teismo nuosprendžiu.

39 Kaip matyti iš šio sprendimo 18–21 punktuose apibendrintų ir *Texdata* ir Austrijos vyriausybės teismo posėdyje patvirtintų faktinių aplinkybių, šiai bendrovei buvo skirtos dvi baudos, susijusios su dviem skirtingais laikotarpiais, t. y. 2008 ir 2009 m. Kadangi jai tenkančią atskleidimo pareigą *Texdata* įvykdė priėmus ginčijamus nutarimus, už šiuos laikotarpius nebuvo skirtos kelios nuobaudos.

40 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad d punkte pateiktas klausimas dėl *ne bis in idem* principo aiškinimo yra nepriimtinas.

41 Galiausiai, kiek tai susiję su tariamu nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų taikymu atgaline data, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad *ratione temporis* taikytinų nacionalinės teisės aktų nustatymas yra nacionalinės teisės aiškinimo klausimas, kuris dėl šios priežasties nepatenka į Teisingumo Teismo kompetenciją, kai jam pateikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą (2010 m. spalio 21 d. Sprendimo *Padawan*, C-467/08, Rink. p. I-10055, 24 punktas).

42 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, išskyrus d punkte pateiktą klausimą dėl *ne bis in idem* principo aiškinimo, yra priimtinas.

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl taikytinų nuostatų

43 Siekiant pateikti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ir atsižvelgiant į šio sprendimo 35 punkte primintą teismo praktiką, pirmiausia reikėtų nustatyti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomų išaiškinti direktyvų nuostatos taikomos tokiu atveju, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai Austrijoje esantis Vokietijos bendrovės filialas pažeidė jam tenkančią pareigą 2008 ir 2009 finansinių metų pabaigoje atskleisti metinę finansinę atskaitomybę.

44 Šiuo klausimu konstatuotina, kad toks atvejis konkrečiai reglamentuojamas Vienuoliktojoje direktyvoje, būtent jos 1 straipsnyje, kuriame iš esmės numatyta, kad tokio filialo, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, dokumentai ir duomenys atskleidžiami pagal tos valstybės narės, kurioje yra filialas, teisę, ir 12 straipsnyje, pagal kurį valstybės narės turi numatyti atitinkamas nuobaudas už dokumentų ir duomenų, nurodytų, be kita ko, šios direktyvos 1 straipsnyje, neatskleidimą.

45 Atsižvelgiant į nurodytų nuostatų ypatingą reikšmę pagrindinės bylos aplinkybėms, darytina išvada, kad šiai bylai taikomos šios nuostatos, o ne Direktyvos 2009/101, Ketvirtosios ir Septintosios direktyvų nuostatos, kuriose, be abejo, taip pat numatyta atskleidimo pareiga, tačiau kurios neturi tokios ypatingos reikšmės pagrindinėje byloje susiklosčiusiai situacijai.

46 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad prejudicinį klausimą reikia suvokti taip, kad juo siekiama sužinoti, ar Sąjungos teisę, visų pirma SESV 49 ir 54 straipsnius, veiksmingos teisminės apsaugos, teisės į gynybą paisymo principus ir Vienuoliktosios direktyvos 12 straipsnį, reikia aiškinti kaip draudžiančius tokius nacionalinės teisės aktus, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos praleidus apskaitos dokumentams atskleisti numatytą devynių mėnesių terminą, kapitalo bendrovei, kurios filialas yra atitinkamoje valstybėje narėje, nedelsiant skiriama minimali 700 eurų bauda, prieš tai neįspėjus jos ir nesuteikus galimybės pareikšti nuomonę dėl inkriminuojamo pažeidimo.

47 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionaline tvarka siekiama bausti už užsienio kapitalo bendrovių filialų pareigos skelbti metinę finansinę atskaitomybę pažeidimą, o ši pareiga suderinta Vienuoliktąja direktyva, pirmiausia atsakytina į e punkte nurodytą klausimą dėl šios direktyvos aiškinimo. Toliau reikia išnagrinėti a punkte nurodytą klausimą, ar minėta tvarka ribojama SESV 49 ir 54 straipsniuose įtvirtinta įsisteigimo laisvė. Tik tada nagrinėtinas b ir c punktuose nurodytas klausimas dėl veiksmingos teisminės apsaugos ir teisės į gynybą paisymo principų taikymo ir galimo jų pažeidimo.

Dėl Vienuoliktosios direktyvos

48 Vienuoliktosios direktyvos 1 straipsniu nustatyta pareiga atskleisti pagal vienos valstybės narės teisę veikiančių bendrovių kitoje valstybėje narėje įsteigtų filialų dokumentus ir duomenis. Ši pareiga į Austrijos teisę perkelta UGB 277 straipsnio 1 dalimi ir 280a straipsniu.

49 Vienuoliktosios direktyvos 12 straipsniu valstybėms narėms pavesta nustatyti atitinkamas nuobaudas už apskaitos dokumentų neatskleidimą. Tačiau direktyvoje nėra tikslesnių taisyklių dėl minėtų nuobaudų nustatymo nacionalinėje teisėje ir, kalbant konkrečiau, neįtvirtintas joks aiškus tokių nuobaudų proporcingumo vertinimo kriterijus.

50 Šiomis aplinkybėmis naudinga priminti, kad nors valstybės narės turi teisę pasirinkti nuobaudas, jos turi užtikrinti, kad už Sąjungos teisės pažeidimus būtų baudžiama nuobaudomis, kurios yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios (šiuo klausimu žr. 2005 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Berlusconi ir kt.*, C-387/02, C-391/02 ir C-403/02, Rink. p. I-3565, 65 punktą).

51 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, be kita ko, kad nuobaudų griežtumas turi atitikti pažeidimų, už kuriuos jos skiriamos, sunkumą ir visų pirma užtikrinti realų atgrasomąjį poveikį, nepažeidžiant bendrojo proporcingumo principo (pagal analogiją žr. 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Asociația Accept*, C-81/12, 63 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

52 Šiuo klausimu nacionalinės teisės aktuose numatytos priemonės neturi viršyti to, kas tinkama ir būtina šių teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, atsižvelgiant į tai, kad, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams (šiuo klausimu žr. 2010 m. kovo 9 d. Sprendimo *ERG ir kt.*, C-379/08 ir C-380/08, Rink. p. I-2007, 86 punktą ir 2012 m. vasario 9 d. Sprendimo *Urbán*, C-210/10, 24 punktą).

53 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad ir iš SESV 50 straipsnio 2 dalies g punkto, tapusio pagrindu bendrovių teisės direktyvoms priimti, ir iš Vienuoliktosios direktyvos ketvirtos konstatuojamosios dalies matyti, kad bendrovių dokumentų atskleidimu siekiama apsaugoti akcininkų ir trečiųjų asmenų interesus.

54 Teisingumo Teismas jau turėjo progą nuspręsti, kad faktas, jog metinė atskaitomybė turi atspindėti tikrąją atitinkamos bendrovės turto, įsipareigojimų, finansinės būklės ir pelno arba nuostolio padėtį, yra pagrindinis principas (žr. 1996 m. birželio 27 d. Sprendimo *Tomberger*, C-234/94, Rink. p. I-3133, ištaisyto 1997 m. liepos 10 d. nutartimi, 17 punktą; 2003 m. sausio 7 d. Sprendimo *BIAO*, C-306/99, Rink. p. I-1, 72 punktą ir minėto Sprendimo *Berlusconi ir kt.* 54 punktą). Metinės finansinės atskaitomybės atskleidimu iš principo siekiama informuoti trečiuosius asmenis, kurie nežino arba negali pakankamai žinoti apie nurodytos bendrovės apskaitą ir finansinę padėtį (1997 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Daihatsu Deutschland*, C-97/96, Rink. p. I-6843, 22 punktas).

55 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi pats nustatyti, ar taikant UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje numatytą nuobaudų sistemą, už apskaitos dokumentų atskleidimo pareigos pažeidimą baudžiama tokiomis materialinėmis ir procesinėmis sąlygomis, dėl kurių nuobauda tampa veiksminga, proporcinga ir atgrasanti. Tačiau Teisingumo Teismas gali nurodyti nacionaliniam teismui visus Sąjungos teisės aiškinimo aspektus, kurie jam galėtų būti naudingi priimant sprendimą (minėto Sprendimo *Asociația Accept* 43 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

56 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad nagrinėjamuose teisės aktuose, kiek jie yra svarbūs pagrindinei bylai, numatyta, kad jei vėliausiai per devynis mėnesius nuo metinio balanso sudarymo dienos apskaitos dokumentai neatskleisti, bendrovių registrą tvarkantis teismas privalo nutarimu skirti atitinkamai bendrovei minimalią 700 eurų baudą be išankstinio įspėjimo ir nesuteikdamas jai galimybės būti išklausytai. Atitinkama bendrovė gali per keturiolikos dienų terminą pateikti motyvuotą skundą dėl nutarimo, o pateikus skundą šis nutarimas netaikomas ir pradedamas įprastas procesas. Jei skundas nepagrįstas, nutartimi gali būti skirta nuo 700 iki 3 600 eurų bauda.

57 Pirma, kalbant apie minimalią 700 eurų dydžio baudą, automatiškai skiriamą neatskleidus dokumentų per nustatytą terminą, pažymėtina, kad, kaip nurodo Komisija, ši bauda atitinka vidutinę baudą, valstybėse narėse numatytą už atskleidimo pareigos pažeidimą. Ši institucija pagrįstai teigia, kad šios nuobaudos griežtumą reikia suderinti su prekybos partnerių ir suinteresuotųjų asmenų interesais ir jiems galinčia kilti finansine rizika, jei bendrovės tikroji finansinė padėtis nebūtų atskleista. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar skiriama bauda nėra per didelė, palyginti su teisėtai siekiamu tikslu.

58 Kiek tai susiję su minėtą baudą skirti kompetentingų nacionalinių teismų negalėjimu nukrypti nuo minimalaus jos dydžio, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes, atitinkamai bendrovei pakanka pateikti motyvuotą skundą dėl jai skirtos baudos tam, kad būtų pradėtas įprastas procesas, per kurį kompetentingas teismas gali atsižvelgti į konkrečias bylos aplinkybes.

59 Antra, kalbant apie devynių mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo metinio balanso sudarymo dienos, per kurį reikia atskleisti dokumentus, pažymėtina, jog jis atrodo pakankamai ilgas, kad bendrovės galėtų įvykdyti joms tenkančią atskleidimo pareigą, ir dėl to negalima abejoti pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuobaudų sistemos proporcingumu. Iš tiesų, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 50 punkte, nustačius ilgesnį terminą, galėtų kilti pavojus trečiųjų asmenų apsaugai, nes jie negalėtų susipažinti su naujausia informacija, kad žinotų tikrąją atitinkamos bendrovės padėtį.

60 Trečia, svarstant, ar galima būtų imtis ne tokių griežtų priemonių, gali turėti reikšmės tai, kad, kaip Austrijos vyriausybė paaiškino teismo posėdyje, anksčiau galiojusi tvarka pasirodė ne tokia veiksminga, nes tik mažiau nei pusė atskleidimo pareigą turinčių bendrovių vykdė šią pareigą nustatytu laiku. Todėl, pasak šios vyriausybės, Austrijos Respublika buvo priversta pakeisti iki 2011 m. galiojusią nuobaudų sistemą, siekdama labiau užtikrinti atskleidimo pareigos vykdymą. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi pats patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama nuobaudų sistema yra pakankamai atgrasanti, kad veiksmingai užtikrintų atskleidimo pareigos vykdymą.

61 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus ir jeigu atlikęs patikrinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenustatys kitaip, darytina išvada, kad Vienuoliktosios direktyvos 12 straipsniu nedraudžiama tokia nuobaudų sistema, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje.

Dėl įsisteigimo laisvės

62 Kiek tai susiję su įsisteigimo laisve, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama tokia nuobaudų sistema, kokia numatyta UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje, nes pagal šią sistemą nuobaudos už dokumentų neatskleidimą numatytos taip pat bendrovėms, veikiančioms pagal kitos valstybės narės, o ne Austrijos Respublika teisę ir turinčioms Austrijoje filialą, nors jų metinė finansinė atskaitomybė jau buvo atskleista ir su ja galima susipažinti šių bendrovių pagrindinės buveinės vietos registre.

63 Šiuo klausimu reikia priminti, kad SESV 49 straipsniu įpareigojama pašalinti įsisteigimo laisvės apribojimus. Pagal SESV 54 straipsnį bendrovės, įkurtos pagal valstybės narės teisę ir Sąjungoje turinčios savo registruotas buveines, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą, Sutarties nuostatų dėl įsisteigimo laisvės taikymo tikslu prilyginamos valstybių narių pilietybę turintiems fiziniams asmenims. Šioms bendrovėms ši laisvė apima teisę vykdyti veiklą kitose valstybėse narėse per dukterinę bendrovę, filialą ar atstovybę (žr. 2010 m. vasario 25 d. Sprendimo *X Holding*, C-337/08, Rink. p. I-1215, 17 punktą ir 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-64/11, 23 punktą).

64 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką įsisteigimo laisvės apribojimais, kaip jie suprantami pagal SESV 49 straipsnį, turi būti laikomos priemonės, kurios šios laisvės įgyvendinimą draudžia, riboja arba daro ne tokį patrauklų (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Idryma Typou* 54 punktą; 2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, Rink. p. I-12273, 36 punktą ir minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 26 punktą).

65 Pagal kitų valstybių narių teisę veikiančių bendrovių Austrijoje įsteigtų filialų pareiga atskleisti dokumentus numatyta UGB 280a straipsnyje, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Vienuoliktosios direktyvos 1 straipsnis ir kurio atitiktis šiam straipsniui nebuvo ginčijama.

66 Pagrindinėje byloje ginčijama nuobaudų sistema, kuri pagal UGB, iš dalies pakeistą BBG, 283 straipsnį taikoma pažeidus atskleidimo pareigą. Iš šio sprendimo 15 punkto matyti, kad šiame 283 straipsnyje numatyta, jog 700 eurų bauda skiriama nutarimu be išankstinės procedūros, jei pasibaigus atskleidimo terminui apskaitos dokumentai nepateikiami už bendrovių registro tvarkymą atsakingam teismui ir nenurodytas joks nenumatytas arba neišvengiamas įvykis. Bauda turi būti pakartotinai skiriama kas du

mėnesius, kol bus įvykdyta atskleidimo pareiga. Suinteresuotoji bendrovė ar jos organas gali per 14 dienų terminą pateikti skundą dėl nutarimo skirti baudą. Pateikus skundą paskirtos baudos išieškojimas sustabdomas ir pradedamas įprastas procesas.

67 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nuobaudų sistema vienodai taikoma ir Austrijoje, ir kitose valstybėse narėse įsteigtoms bendrovėms, turinčioms filialus Austrijoje. Taigi dėl šios tvarkos kitose valstybėse narėse, o ne Austrijos Respublikoje įsteigtos bendrovės, turinčios Austrijoje filialą, nepatenka į nepalankią faktinę ir teisinę padėtį, palyginti su Austrijoje įsteigtomis bendrovėmis.

68 Antra, kaip pagrįstai pažymi Komisija, jokia nuobauda neskiriama, jei suinteresuotoji bendrovė įvykdo jai tenkančią teisinę atskleidimo pareigą, įtvirtintą Sąjungos teisėje ir taikomą visose valstybėse narėse. Todėl galimomis nuobaudomis neįmanoma uždrausti, apriboti ar padaryti ne tokį patrauklų pagal vienos valstybės narės teisę veikiančios bendrovės įsisteigimą kitoje valstybėje narėje įkuriant joje filialą.

69 Darytina išvada, kad UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje numatytos nuobaudų skyrimo tvarkos negalima laikyti įsisteigimo laisvės apribojimu. Taigi SESV 49 ir 54 straipsniais tokia tvarka nedraudžiama.

Dėl veiksmingos teisminės apsaugos ir teisės į gynybą paisymo principų

70 Klausimu, nurodytu b ir c punktuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar bendrasis veiksmingos teisminės apsaugos principas ir teisės į gynybą paisymo principas, įtvirtinti Chartijos 47 straipsnyje ir EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje, turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama tokia nuobaudų sistema, taikoma pažeidus apskaitos dokumentų atskleidimo pareigą, kokia numatyta UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje.

71 Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę.

72 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos iš esmės matyti, kad Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų. Būtent todėl Teisingumo Teismas jau yra priminęs, kad, remdamasis Chartija, jis negali vertinti nacionalinės teisės aktų, kurie nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Tačiau, jei tokie teisės aktai patenka į šios teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti visas aiškinimo gaires tam, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių laikymąsi jis turi užtikrinti (žr., be kita ko, 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, 19 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

73 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad Chartija garantuojamų pagrindinių teisių, aiškinamų atsižvelgiant į minėtą teismo praktiką ir su Chartijos 51 straipsniu susijusius aiškinimus, turi būti laikomasi, kai nacionalinės teisės aktai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Kitaip tariant, jei taikoma Sąjungos teisė, taikomos ir Chartija garantuojamos pagrindinės teisės (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Åkerberg Fransson* 20 ir 21 punktus).

74 Nagrinėjamoje byloje ginčas susijęs su nuobauda, taikoma už Vienuoliktojoje direktyvoje numatytos atskleidimo pareigos neįvykdymą. Kaip matyti iš šio sprendimo 49 punkto, Pagal Vienuoliktosios direktyvos 12 straipsnį Sąjungos teisės aktų leidėjas valstybes nares įpareigojo nustatyti atitinkamas, t. y. veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias, nuobaudas, kuriomis būtų užtikrintas atskleidimo pareigos vykdymas. Austrijos teisėje šios nuobaudos numatytos UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje.

75 Iš to matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais Austrijos teisės aktais įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

76 Taigi pagrindinės bylos aplinkybėms taikomos Chartijos nuostatos.

77 Kalbant apie veiksmingos teisminės apsaugos principą, pasakytina, kad Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, jog kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

78 Siekiant Sąjungoje užtikrinti šios pagrindinės teisės laikymąsi, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.

79 Dėl teisės į gynybą paisymo Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ji turi būti užtikrinta per kiekvieną procedūrą, kuri gali pasibaigti nuobaudų, pirmiausia vienkartinių arba periodinių baudų, paskyrimu (šiuo klausimu žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją*, C-194/99 P, Rink. p. I-10821, 30 punktą ir 2007 m. vasario 8 d. Sprendimo *Groupe Danone prieš Komisiją*, C-3/06 P, Rink. p. I-1331, 68 punktą).

80 Kalbant pirmiausia apie klausimą, ar nuobaudai už dokumentų neatskleidimą laiku apskųsti numatytas keturiolikos dienų terminas suderinamas su veiksmingos teisminės apsaugos principu, primintina, kad nustatyto termino turi iš esmės pakakti veiksmingam skundui parengti ir pateikti (2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Samba Diouf*, C-69/10, Rink. p. I-7151, 66 punktas).

81 Atsižvelgiant į tai, kad atskleidimo pareiga taikoma iš esmės visiems pagrindinėje byloje nagrinėjamiems filialams, ji įtvirtinta įstatymu ir paprastai žinoma suinteresuotiesiems asmenims, ir į tai, kad atskleidimui Austrijos teisėje numatytas devynių mėnesių terminas, skaičiuojamas nuo metinio balanso sudarymo dienos, taip pat į tai, kad šį terminą galima sustabdyti, jeigu nenumatytas ir neišvengiamas įvykis sutrukdė atskleisti laiku, keturiolikos dienų terminas iš esmės neatrodo realiai nepakankamas veiksmingam skundui parengti ir pateikti.

82 Antra, kalbant apie abejones dėl teisinės kaltumo prezumpcijos, dėl kurios bendrovei perkeliama įrodinėjimo pareiga, taikymo primintina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 58 punkto, atitinkamai bendrovei pakanka pateikti motyvuotą skundą dėl jai paskirtos baudos tam, kad būtų pradėtas įprastas procesas, per kurį kompetentingas teismas gali atsižvelgti į konkrečias bylos aplinkybes.

83 Trečia, kiek tai susiję su įspėjimo ir galimybės būti išklausytam nebuvimu, primintina, kad teisės į gynybą paisymas bet kokioje procedūroje, kuri buvo pradėta prieš asmenį ir kuri gali pasibaigti jo nenaudai priimtu aktu, yra pagrindinis Sąjungos teisės principas, kuris turi būti užtikrintas, net ir nesant procedūrą reglamentuojančių teisės aktų. Pagal šį principą tie asmenys, kuriems skirti sprendimai, galintys turėti didelį poveikį jų interesams, privalo turėti galimybę veiksmingai pateikti savo nuomonę dėl ginčijamą sprendimą pagrindžiančių jų nenaudai nustatytų aplinkybių (2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Dokter ir kt.*, C-28/05, Rink. p. I-5431, 74 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

84 Vis dėlto pagal nusistovėjusią teismo praktiką pagrindinės teisės nėra absoliučios, joms gali būti taikomi apribojimai su sąlyga, kad jie iš tikrųjų atitinka bendrojo intereso tikslus, kurių siekiama nagrinėjama priemone, ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, tai nėra neproporcingas ir netoleruotinas kišimasis, pažeidžiantis užtikrinamų teisių esmę (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Dokter ir kt.* 75 punktą ir 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *Alassini ir kt.*, C-317/08-C-320/08, Rink. p. I-2213, 63 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

85 Tačiau, atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo pobūdį, matyti, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, pradinės 700 eurų baudos skyrimu be išankstinio įspėjimo ir galimybės pateikti pastabas iki nuobaudos taikymo negalima paveikti nagrinėjamos pagrindinės teisės esmės, nes pateikus motyvuotą skundą dėl nutarimo skirti baudą, šis nedelsiant nebetaikomas ir pradedamas įprastas procesas, per kurį gali būti užtikrinta teisė būti išklausytam.

86 Be to, tokia tvarka, viena vertus, iš tikrųjų atitinka Sąjungos pripažintą bendrąjį tikslą, nes, kaip matyti iš Austrijos vyriausybės pastabų, UGB, iš dalies pakeisto BBG, 283 straipsnyje numatyta nuobaudų sistema siekiama užtikrinti greitesnį ir veiksmingesnį atskleidimo pareigos vykdymą, ir tai atitinka bendrąjį interesą geriau apsaugoti trečiuosius asmenis ir akcininkus. Kita vertus, nėra požymių, rodančių, kad ši tvarka būtų neproporcinga siekiamam tikslui.

87 Ketvirta, kiek tai susiję su kitais proceso aspektais, kaip antai pareiga motyvuoti skundą, draudimu apeliaciniame procese pateikti naujus pagrindus ir teismo posėdžio rengimo garantijos nebuvimu, Teisingumo Teismas neturi duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuobaudų sistemos suderinamumo su veiksmingos teisminės apsaugos ir teisės į gynybą paisymo principais.

88 Taigi darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nuobaudų sistema nepažeidžiami veiksmingos teisminės apsaugos ir teisės į gynybą paisymo principai.

89 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: jeigu atlikęs patikrinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenustatys kitaip, SESV 49 ir 54 straipsnius, veiksmingos teisminės apsaugos, teisės į gynybą paisymo principus ir Vienuoliktosios direktyvos 12 straipsnį reikia aiškinti kaip nedraudžiančius tokių nacionalinės teisės aktų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos praleidus apskaitos dokumentams atskleisti numatytą devynių mėnesių terminą, kapitalo bendrovei, kurios filialas yra atitinkamoje valstybėje narėje, nedelsiant skiriama minimali 700 eurų bauda, prieš tai neįspėjus jos ir nesuteikus galimybės pareikšti nuomonę dėl inkriminuojamo pažeidimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

90 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Jeigu atlikęs patikrinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenustatys kitaip, SESV 49 ir 54 straipsnius, veiksmingos teisminės apsaugos, teisės į gynybą paisymo principus ir 1989 m. gruodžio 21 d. Vienuoliktosios Tarybos direktyvos 89/666/EEB dėl atskleidimo reikalavimų filialams, įsteigtiems valstybėse narėse tam tikrų tipų bendrovių, kurioms taikomi kitos valstybės įstatymai, 12 straipsnį reikia aiškinti kaip nedraudžiančius tokių nacionalinės teisės aktų, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos praleidus apskaitos dokumentams atskleisti numatytą devynių mėnesių terminą, kapitalo bendrovei, kurios filialas yra atitinkamoje valstybėje narėje, nedelsiant skiriama minimali 700 eurų bauda, prieš tai neįspėjus jos ir nesuteikus galimybės pareikšti nuomonę dėl inkriminuojamo pažeidimo.

Parašai.